

עם שחר נדמו רעמי התותחים. שקט מתוח ירד על הגבעות צפונית ל ייפר, עיר בלגית שלא נשאר ממנה דבר פרט לבוץ, הריסות וגופות שנעלמו בשלוליות העמוקות. ה-11 בנובמבר 1918, מלחמת העולם הראשונה הסתיימה.

אין דרך טובה יותר לתמצת את המלחמה בתמונה עכשווית של בית קברות צבאי, אחד מ-170 בתי הקברות הפזורים בסביבה.

זוהי המלחמה, שלפי היסטוריון הצבאי הבריטי "לידל הרט", סיבותיה הן- גאווה, פחד וטיפשות.

זוהי גם המלחמה שבה התפתחות הטכנולוגיה השיגה את המחשבה הצבאית, והכלים שעמדו לרשות הצבאות המתעמתים אפשרו את מרחץ הדמים לאורך ארבע שנות המלחמה.

הגנרלים, גם של גרמניה, אוסטריה-הונגריה ותורכיה מצד אחד וגם של צרפת, אנגליה, בלגיה, פורטוגל ואיטליה מצד שני, עדין לא מסוגלים היו להתאים את תורת הלחימה שלהם לכלי הנשק שעמדו לרשותם.

תותחים ארוכי טווח עד 20 קילומטר, מכונות ירייה עם קצב ירי שלא היה כדוגמתו לפני כן, טנקים שהופיעו תוך כדי המלחמה ואפילו מטוסים שרק לפני מספר שנים מועט הוכחה יכולתם, על ידי האחים "רייט", לעלות לאוויר ולהישאר שם לאורך זמן, כל אלה ללא תורת לחימה מתאימה, וללא הבנת הפוטנציאל הטמון בהם הובילו למלחמת חפירות שהקיזה את דמם של שני הצדדים.

מלחמת העולם הראשונה פרצה בחודש אוגוסט 1914.

התכנית המקורית של הגרמנים הייתה לפרוץ מערבה דרך בלגיה, להגיע לקו החוף ולפנות דרומה לכיוון צרפת.

משום מה החליטו מפקדי הצבא הגרמני לבצע את הפניה דרומה מוקדם יותר אך עקב התנגדות הצבא הצרפתי ניסו להשלים את התכנית ופתחו בתנועה לכיוון הים. בשלב זה היו הכוחות הצרפתיים והאנגלים בשלים לתגובה מתאימה, וגם הם החלו בתנועה מערבה לכיוון הים כדי לחסום את דרכם של הגרמנים. בסופו של דבר מצאו הצבאות את עצמם עומדים זה מול זה לאורך חזית רחבה כאשר העיר ייפר מהווה מחסום לתנועת הגרמנים לכיוון ערי הנמל לאורך תעלת למנש.

בחודש אוקטובר 1914 הגיע הצבא הגרמני לאזור ייפר. ומאז ועד לסיום המלחמה לא עזב את האזור.

העיר ייפר לא נכבשה במלחמה זו על ידי הגרמנים אך הקרבות שנערכו סביבה וההפצצות המסיביות עד לסיומה הרסו אותה עד ליסוד.

האזור עצמו נהפך לזירת מלחמה כאשר מצד אחד עומד הצבא הגרמני ומצד שני הצבא הבריטי אשר כלל כוחות מאנגליה, קנדה, אוסטרליה, הודו ועוד.

עזרה נוספת ניתנה על ידי הצבא הבלגי שלמעשה רוב ארצו נכבשה על ידי הגרמנים. במלחמת העולם הראשונה נפלו כשמונה וחצי מיליון חיילים. מתוכם 900,000 איש שהשתייכו לאימפריה הבריטית (כולל אנגלים), וכ-14,000 בלגים.

רק באזור ייפר נפלו 400,000 בריטים ו-10,000 בלגים.

אין פלא שהעיר ייפר צוינה על ידי צ'רצ'יל בשנת 1919 כמקום הקדוש ביותר לבריטים (עדיין לא ידע מה מצפה לו בשנת 1939), וכל בתי הקברות שבאזור מתוחזקים על ידי ארגון בריטי.

כל יום, בשעה שמונה בערב, נפסקת תנועת המכוניות מתחת לגשר "הניצחון" שנבנה על ידי הבריטים בעיר, ונפתח טכס זיכרון עם תרועת חוצרות והנחת זרי פרחים באתר, המהווה מצבה ל 54,800 חיילים בריטים שמקום קברם לא נודע.

כל שנה, החל מהראשון בנובמבר ועד לאחד עשר בחודש, עונדים הבריטים על דש בגדם את עלי הכותרת האדומים של ה- פרג (בשנה שלאחר סיום המלחמה גילו האנגלים, שהגיעו לאזור לביקור, שכל השדות מכוסים בפרח הפרג, ומאז מהווה הוא את סמל הזיכרון).

ב- 11 בנובמבר מתקיימים טכסי זיכרון לכל נופלי מלחמות אנגליה החל ממלחמת העולם השנייה ועד לנופלים במלחמת עיראק השנייה (הנוכחית).

גם הבלגים מציינים את סיום מלחמת העולם הראשונה בחג לאומי, והיום הזה הוא יום שבתון.

עמידת הגבורה של שרידי הצבא הבלגי במלחמת העולם השנייה. עמידתם הכושלת במלחמת העולם השנייה.

הגרמנים, ב 10 במאי 1940, פלשו לבלגיה ותוך עשרה ימים שטפו את הארץ וחצו אותה לרוחבה ללא התנגדות משמעותית. בלגיה נכנעה באופן רשמי על ידי המלך שנהפך לאחר מכן לשעיר לעזאזל של העם הבלגי ונודה על ידו. רק בשנת 1945 שוחררה הארץ על ידי כוחות הברית והוחזרה לידיהם של הבלגים שמאז חושבים שהצדק העולמי ניתן להם למשמרת.

האם זוהי הסיבה שמבחינת הבלגים מלחמת העולם השנייה היא "הס מלהזכיר"? האם זוהי הסיבה שהבלגים לא אוהבים (בלשון המעטה) את האמריקאים ששחררו את ארצם במלחמה זו? רק שאלתי.

באחד עשר בנובמבר 1918 הסתיימה המלחמה עבור העיר החרבה ייפר. באחד עשר בנובמבר 2003, שמונים וחמש שנה מאוחר יותר, בקרתי בעיר ששוקמה באופן מושלם ושכל המבנים ההיסטוריים שבה שוחזרו באופן מדהים. ביום הזיכרון אין דמעות של כאב.

בכל בלגיה נשארו שני אנשים בלבד שלקחו חלק בלחימה במלחמה האיומה הזו. המשפחות השכולות של המלחמות האחרונות מבכות את מתיהן רחוק מייפר- בבתיהן.

עבור הבלגים זהו יום חופשה. חמישים ושמונה השנים השקטות שעברו מסיום מלחמת העולם השנייה הקהו את השנאה לגרמנים. אך אי אפשר שלא להבין את הבלגי, שכשנשאל על ידי מהי הסיבה ליום החג אמר בסרקזם: " ביום הזה זרקנו את הגרמנים מארצנו וחשבנו שהשתחררנו מהם לתמיד, אך מסתבר שהם חוזרים אלינו שוב בשקט ובתחכום".

איך מתקשר טייס פרטי לייפר ול "צפלין"?

לפני צאתי מהמוזיאון נחרטה במוחי התמונה של עיר חורבות, הרוסה עד ליסוד, קירות מנותצים וגזעי עצים יבשים המפנים מבטם לשמיים, כאילו והיו מתפללים לאיזה שהוא כוח עליון שישחרר אותם ממצוקתם, אך שם, בין העננים, משיטים להם מטוס דו כנפי ו "צפלין" מנופח שכל תפקידם הוא לדווח ולטווח את התותחים ארוכי הטווח למטרה הבאה.

שי בויים

בלגיה

11 בנובמבר 2003